

JOGI ALAPISMERETEK

Kundráth Jolán Ilona
Szenior szakmai koordinátor
Slachta Margit
Nemzeti Szociálpolitikai Intézet
Fogyatékoságügyi Igazgatóság

Budapest
2025. november 3

„Megfelelő embert a megfelelő helyre.”

1. Az ellátórendszer átalakítása

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

3. Alapfogalmak

4. A munka fogalma, munkahelyi motiváció, jogok-kötelezettségek

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

1. Az ellátórendszer átalakítása

1. Az ellátórendszer átalakítása

1990. 232 617 fő

1995. „országjelentés”

1997. nyugdíjreform

1998. 1998. XXVI. törvény

2006. OFP – komplex rehabilitáció

2008. 2007. évi LXXXIV. törvény

2011. 337 530 fő + 141 931 fő

2011. Széll Kálmán terv

1. Az ellátórendszer átalakítása

2011. évi CXCI. törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról;

327/2011. (XII. 29.) Kormányrendelet a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaival kapcsolatos eljárási szabályokról;

7/2012. (II. 14.) NEFMI rendelet a komplex minősítésre vonatkozó részletes szabályokról

327/2012. (XI. 16) Kormányrendelet a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjáról, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásokról.

Preambulum:

„Magyarország Alaptörvénye XII. cikkének végrehajtása érdekében az Országgyűlés a **megváltozott munkaképességű személyek megmaradt, fejleszthető képességeire épülő foglalkoztatás központú rehabilitációjának, társadalmi re-integrációjának, foglalkoztatásának elősegítésére**, továbbá a kieső jövedelem miatti keresetpótlás érdekében a következő törvényt alkotja”

1. Az ellátórendszer átalakítása

Mi volt az ellátórendszer átalakításának a célja?

A foglalkozási rehabilitáció célja az orvosi rehabilitációt követően a megváltozott munkaképességű személy egészségi állapotának és szakképzettségének megfelelő munkalehetőség biztosítása.

A múlt:

- Széttagolt, eltérő szabályozáson alapult;
- Pazarló rendszer volt.

A jelen:

- Egységes elveken alapuló komplex minősítés;
- Az ellátórendszer letisztulása;
- A foglalkoztatottság 18%-ról közel 50%-ra történő növekedése (2012-2024)

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogielőírások

Mi a jog?

- Magatartási szabályok és azokhoz kapcsolódó egyéb magatartás-előírások (jogi normák) összessége, melynek
 - keletkezése állami szervekhez kötődik, azaz azokat az állam bocsátja ki vagy szankcionálja,
 - az adott társadalomban általánosan kötelezőek,
 - érvényesülését az állami szervek végső soron kényszerrel ténylegesen biztosítják.

A jog az állam által kikényszeríthető magatartási szabályok összessége.

Fő jellemzője, hogy

- szigorúan meghatározott eljárási rendje van;
- valamennyi jogalanyra érvényes;
- szankciókat alkalmaz a jogszabály megszegőivel szemben.

Rendeltetése hogy

- biztosítsa a társadalmi együttélést;
- korlátozza az emberek közötti konfliktusokat;
- eldöntse a keletkezett konfliktusokat.

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

A jogelveknek két csoportja van:

kötelező érvényű jogelvek;

alkalmazható, vagy
figyelembe vehető jogelvek.

A köz érdeke
megelőzi a
magánérdeket.

A későbbi törvény
érvényteleníti a
korábbi.

Senki sem adhat át
másnak több jogot,
mint amennyi joga
van.

A jogelvek a
jogrendszernek
tartós elemei, de
önálló rendszert
nem képeznek.

A jogrendszer, mint
a jogszabályok
rendszere
hierarchikus.

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

A jogrendszeren belül jogágak különülnek el.

Közjog-magánjog

Anyagi és alaki jog
(eljárásjog)

Példa jogágra

- Munkajog, családjog, pénzügyi jog, büntető jog, közigazgatási jog,

A közigazgatásban

- az anyagi jogi szabályozás ágazati szinten történik,
- az eljárásjogi szabályozást az Ákr. Tartalmazza.

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

A közigazgatási szervet terhelő eljárási kötelezettségek:

Jogi tartalom szerint:

jogosító

kötelező

Joghatásuk szerint:

az ügyfél **anyagi jogi** helyzetében idéző elő változást

eljárásjogi hatása keletkezik

Döntés:

Határozat
Az ügy érdemi döntése határozat.

Végzés
Az eljárás során döntést igénylő egyéb kérdésekben végzést ad ki.

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

A jogrendszer egy adott államban adott időpontban létező hatályos jogszabályainak összessége.

Angolszász típusú jogrendszerek: (amerikai filmekből jól ismert)

- Esküdtszék (laikus emberek „gyülekezete”)
- Passzív bíró
- Ügyvéd (aki nem jogszabályokra hivatkozik, hanem jogesetekre)

Kontinentális jogrendszer: (a római jog alapjaira épül)

- Aktív bíró (ő dönt minden érdemi kérdésben)
- A döntések az írott jog szabályain alapulnak. (nem ritkán azért itt is előkerülnek korábbi bírói ítéletek)
- **AB határozatok**

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

A jogszabályok hierarchiája

A hierarchiában első az Alaptörvény!

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (JAT)

A JAT 1. § (1) bekezdése alapján a törvény hatálya kiterjed

- **a jogszabályokra,**
 - **a normatív határozatra és normatív utasításra.**
- A normatív utasításokat és határozatokat **közjogi szervezetszabályozó eszköznek** hívjuk.

A jogalkotásnak szakaszai vannak:

- előkészítés (ebbe beletartozik a kezdeményezés, tervezet, véleményezés)
- kibocsátás; (elfogadás, aláírás)
- kihirdetés. (MK-ben való közzététel)

A jogszabályoknak szigorú szerkezete van:

- bevezető;
- általános rendelkezés;
- részletes rendelkezés;
- záró rendelkezés.

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

A jogszabály hatálya

területi hatály

- a jogszabály területi hatálya Magyarország területére,
- az önkormányzati rendelet területi hatálya a helyi önkormányzat közigazgatási területére terjed ki.

személyi hatály

- Magyarország területén a természetes személyekre,
- jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre,
- Magyarország területén kívül a magyar állampolgárokra terjed ki.

időbeli hatály

- A jogszabályban meg kell határozni a **hatálybalépésének** napját, amely a jogszabály kihirdetését követő valamely nap lehet.

tárgyi hatály

- **Meghatározza, hogy milyen ügykategóriákban kell alkalmazni az adott törvényt.**
- Tárgyi hatályról beszélünk például a közigazgatási hatósági eljárásban.

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

Jogalkalmazás

A jogszabály alkalmazására kettős „platformon” kerül sor:

a bírósági, **hatósági fórumon**,

az egyes személyek között.
(az előbbi fórumokon kívül)

Speciális jogalkalmazási forma az ún. hatósági jogalkalmazás.

A hatóság közreműködésére nem jogsértés rendezése miatt, hanem jogszerű magatartás joghatásának kiváltása miatt történik.

A jogalkalmazás lehet

Önkéntes

Állami kényszer

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

A jogalkalmazás elemei:

- Tényállás megállapítása;
- Jogszabály értelmezése;
- Jogi tényállás egybevetése;
- A tényállás minősítése;
- A jogkövetkezmény megállapítása és végrehajtása.

Az Általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény alapján a közigazgatási hatóság a kérelemre indult eljárás során a kérelem minden elemére köteles a tényállást tisztázni és a kérelemről dönteni.

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

Közigazgatási anyagi jog:

- meghatározza a közigazgatás által befolyásolt tsd-i viszonyokat,
- a jogalanyok magatartását,
- azt, hogy a közig.szervek milyen eszközzel avatkozhatnak be a társadalmi viszonyokba, és
- hogy milyen döntést kell hozniuk különböző feltételek bekövetkezése esetén.

Közigazgatási eljárásjog (a közigazgatási szervek cselekvéseit szabályozza)

- Az anyagi jog érvényre juttatása,
- a közigazgatási döntések előkészítése és végrehajtása.

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. Törvény (Ákr.)

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

Közigazgatási aktusok

- **Normatív aktusok**
Jogsabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök
- **Egyedi aktusok**
Egyedi ügyben közfeladatok ellátása érdekében kiadott – általában - egyoldalú akaratnyilatkozat, melynek célja joghatás elérése. (határozat)

Közigazgatási cselekmények

- A tényleges cselekmények nem aktusok, mert nincsenek jogi következményei.
- **Igazgatási cselekmény;**
előkészítésre szolgáló cselekmény
- **Nyilvántartási és regisztratív cselekmény;**
információk begyűjtése, elemzése, tárolása
- **Ellenőrzések cselekmény;**
helyszíni szemle, információkérés, stb.
- **Reálcselekmény;**
ügyfelek tájékoztatása, tanácsadás

2. Alapvető jogi fogalmak, főbb jogágak, anyagi és eljárásjogi előírások

Jogi esettanulmány

Jogi esettanulmány

1995.10.01.

- Teszt Johanna megszületett
Gyermekkorában balesetet szenvedett, melynek következtében maradandó egészségkárosodása keletkezett.

2015.06.30

- Iskolai tanulmányait befejezi.

2015.08.01.

2020.05.15.

- Munkaviszonyban áll.

2020.05.20.

- Nem tudott elhelyezkedni, ezért álláskeresőként regisztrált.

2020.05.20.

2020.08.17.

- Álláskeresői járadékban részesült.

2020.08.18.

2023.01.31.

- Munkaviszonyban áll.

2023.01.31.

- A cég, ahol elhelyezkedett felszámolásra került, így munkaviszonya ismét megszűnt. Azóta nem tudott elhelyezkedni, álláskeresői járadékot vett igénybe ismét, de ezt már kimerítette. Jövedelme nincs, megélhetése nehézkes.

1. Kérelem előterjesztése

- **2025. március 10-én** megváltozott munkaképességű személyek ellátás megállapítására irányuló kérelmet terjesztett elő, a lakásához legközelebb lévő kormányablakban a megfelelő nyomtatvány kitöltésével, és csatolta a szükséges dokumentumokat.
- A kérelmének elbírálására a lakóhelye szerint illetékes kormányhivatal rehabilitációs hatósága rendelkezik illetékességgel.
- A megváltozott munkaképességű személyek ellátásaival kapcsolatos eljárási szabályokról szól 327/2011. (XII. 29.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Mmr.) 2. § (2) bekezdése értelmében a **megváltozott munkaképességű személyek ellátásaival kapcsolatos hatósági ügyekben rehabilitációs hatóságként, rehabilitációs szakértői szervként és orvosszakértői szervként a kérelmező lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivatal jár el.**
- Az Mmr. 6. § (1)-(3) bekezdés **alapján a megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak megállapítása** – az Mmtv. 19. § (1) bekezdésében és 33/B. § (1) bekezdésében foglaltak kivételével – **kérelemre történik.**

2. Illetékesség vizsgálat

- A kérelem beérkezését követően a rendelkezésre álló adatokból meg kell állapítania az ügy elbírálójának, hogy illetékes-e az adott ügyben eljárni, ha igen akkor vizsgálhatja a további tényállást.
- Amennyiben nem rendelkezik illetékességgel, úgy az ügyet át kell tennie a kérelmező lakóhelye szerint illetékes kormányhivatal rehabilitációs hatóságához.

3. Kérelem befogadhatóságának vizsgálata

- Amennyiben rendelkezik illetékességgel akkor azt vizsgálja, hogy a kérelmező betöltötte-e a 15. életévét, ellenőrzi a személyes adatokat, az aláírást, stb., majd megnézi milyen adatok kellenek ahhoz, hogy a kérelemben dönteni lehessen. Szükséges-e az ügyfél hiánypótlásra történő felhívása, meg kell-e keresni más hatóságot, aki az elbíráláshoz szükséges adatokkal rendelkezik.
- A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (továbbiakban: Mmtv.) 2. § (1) bekezdése értelmében megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az **a kérelem benyújtásakor 15. életévét betöltött személy**, akinek az **egészségi állapota** a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján **60 százalékos vagy kisebb mértékű** (a továbbiakban: megváltozott munkaképességű személy), és aki
 - a) a kérelem benyújtását megelőző
 - aa) 5 éven belül legalább 1095 napon át,
 - ab) 10 éven belül legalább 2555 napon át vagy
 - ac) 15 éven belül legalább 3650 napon át
 - biztosított volt, és
 - b)
 - c) rendszeres pénzellátásban nem részesül.

4. A kérelmet benyújtó megváltozott munkaképességű személy-e

- Annak eldöntése, hogy a kérelmező megváltozott munkaképességű személynek minősül-e, a rehabilitációs hatóság keretein belül működő komplex bizottság feladata. A kérelmezőt vagy személyes vizsgálatra idézi az ügyintéző, vagy ha elegendő orvosi dokumentum áll rendelkezésre irat alapján minősíti a bizottság. (erről a későbbiekben még lesz szó)
- Meg van a komplex minősítés
- Az Mmtv. 3-5 §-a értelmében A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai a rehabilitációs hatóság komplex minősítése keretében megállapított rehabilitációs javaslatától függően:
 - a) rehabilitációs ellátás, vagy
 - b) rokkantsági ellátás.

5. Komplex minősítés vizsgálat eredménye

- A komplex vélemény alapján az ügyintéző megállapítja, hogy a kérelmező egészségi állapota 50 százalékos, foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, a rehabilitációs időtartama 36 hónap. (C1 kategória).

6. Biztosítási idő vizsgálata

- Ahhoz, hogy megtudjuk, hogy rendelkezik-e elegendő biztosítási idővel a Nemzeti Adó és Vámhivatal megkeresése szükséges. Ők igazolják a biztosítási időt és a jövedelmi adatokat.
- Beérkeztek a biztosítási időre, jövedelemre vonatkozó adatok, döntést kell hoznia az ügyintézőnek.

Jogviszony típusa	Kezdet	Vége	Időtartama (nap)
Munkaviszony	2015.08.01	2020.05.15	1749
Álláskeresési járadék	2020.05.20	2020.08.17	89
Munkaviszony	2020.08.18	2023.01.31	896
Összesen:			2734

A kérelem benyújtásának dátuma: 2025.03.10

7. Ki biztosított?

- Az Mmtv. szerint biztosított: a 2020. július 1-jét megelőző időszakra a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 2020. július 1-jét megelőzően hatályos 5. §-a, a 2020. július 1-jétől kezdődő időszakra a Tbj. 6. §-a alapján biztosítottak minősülő személy.
- Tbj. 5. § 2020. 06. 30-án hatályos állapot: E törvény alapján biztosított **a munkaviszonyban** álló személy.
- Rendelkezik a szükséges biztosítási idővel (2734>2555)
- C1 minősítési kategóriába tartozik.

8. Kizáró feltétel vizsgálata

- Nézem az Mmtv. 2. § (1) bekezdés c) pontját, azaz, hogy részesül-e rendszeres pénzellátásban.
- Mi minősül rendszeres pénzellátásnak?
- Mmtv. 1. § 10. *Rendszeres pénzellátás*: a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény által rendszeres pénzellátásként felsorolt ellátások, valamint a szociális biztonsági tárgyú nemzetközi egyezmények, továbbá az uniós rendeletek alapján külföldi szerv által folyósított, ezekkel azonos típusú ellátások, ide nem értve a hadigondozottak és nemzeti gondozottak ellátásait, a nemzeti helytállásért elnevezésű pótlékot, a táppénzt, a baleseti táppénzt, a gyermekek otthongondozási díját, az ápolási díjat, a Tny. szerinti hozzátartozói nyugellátásokat és a gyermekgondozást segítő ellátást.
- Mivel az Mmtv. visszautal a szociális törvényre, így annak ismerete is elengedhetetlen. Akkor nézzük mi minősül rendszeres pénzellátásnak a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény alapján.
- A kérelmező az Adatlapon nyilatkozott arra vonatkozóan, hogy részesül-e rendszeres pénzellátásba, viszont ha kétség merül fel, akkor a társhatóságoktól kell erre vonatkozóan adatot kérni.
- **Nem részesül rendszeres pénzellátásban, így részére pénzbeli ellátás állapítható meg.**

9. Hogyan állapítjuk meg az ellátását és annak összegét?

- A C1 minősítési kategória alapján **rehabilitációs ellátás**ra lesz jogosult.
- Mmtv. **9. § (1)** A rehabilitációs pénzbeli ellátás **havi összege** annak a rehabilitációs ellátásban részesülő személynek,
 - **b) aki tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, a havi átlagjövedelem 45 százaléka, de legalább az alapösszeg 40 százaléka és legfeljebb az alapösszeg 50 százaléka.**
- (2) Ha a rehabilitációs ellátásban részesülő személy **havi átlagjövedelemmel nem rendelkezik**, a rehabilitációs pénzbeli ellátás havi összege annak,
 - **b) aki tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, az alapösszeg 40 százaléka.**
- A mi esetünkben nem rendelkezik havi átlagjövedelemmel a kérelmező, ezért az alapösszegeből kerül megállapításra a rehabilitációs ellátás, az Mmtv. 9. § (2) bekezdés b) pontja alapján. 2025. évben az alapösszeg **142 060-Ft. A rehabilitációs ellátás ennek a 40 százaléka, azaz 57 040-Ft.**

10. Határozathozatal – kiadmányozás – közlés - jogerőre emelkedés

- A közigazgatási szerv meghozza a határozatát, melyben megállapítja a rehabilitációs ellátást, melyet a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság folyósít.
- Mmtv. 7. § (1) A rehabilitációs ellátás a megállapítására irányuló közigazgatási hatósági **eljárást lezáró érdemi döntés keltét követő naptól a rehabilitációhoz szükséges időtartamra állapítható meg.** A rehabilitációhoz szükséges időtartamot legfeljebb 36 hónapban lehet meghatározni.
- A döntést kiadmányozta a hatóság, az ügyfél átvette, az átvétel napján véglegessé vált.

11. Együttműködési kötelezettség

- Mmtv. preambuluma:
„Magyarország Alaptörvénye XII. cikkének végrehajtása érdekében az Országgyűlés a **megváltozott munkaképességű személyek megmaradt, fejleszthető képességeire épülő foglalkoztatás központú rehabilitációjának, társadalmi reintegrációjának, foglalkoztatásának elősegítésére,**”
- Az Mmtv. 6. § (2)-(3) bekezdése alapján A rehabilitációs ellátásban részesülő személy a rehabilitációs hatósággal történő **együttműködésre köteles.**
 - (3) A (2) bekezdés szerinti együttműködési kötelezettség keretében a rehabilitációs ellátásban részesülő személy köteles
 - a) a rehabilitációs hatóságnál meghatározott időpontban megjelenni,
 - b) értesítési kötelezettségét teljesíteni,
 - c) aktívan munkahelyet keresni,
 - d) a felajánlott
 - da) rehabilitációs szolgáltatást, valamint a támogatott képzési lehetőséget elfogadni,
 - db) megfelelő munkahelyhez jutást elősegítő munkaerő-piaci programban részt venni, és
 - dc) megfelelő munkahelyre szóló állásajánlatot elfogadni, ideértve a közfoglalkoztatás keretében történő foglalkoztatást is.

3. Alapfogalmak

DOLGOZNI
ÉLNI
ALKOTNI

Ezt szeretnék a megváltozott munkaképességű,
fogyatékossgal élő emberek is.

Egészség

- Ha nem vagyok beteg, akkor egészséges vagyok?
Az egészség nem csupán a betegség hiánya, az egészség a testi, lelki és szociális állapot.
- Az ENSZ definíciója szerint
„az egészség megőrzése olyan fogalom, amely az egészséget elősegítő életmód, és az ezt ösztönző társadalmi, gazdasági, környezeti és személyes tényezők támogatását öleli fel”.
- Az Egészségügyi Világszervezet a WHO (World Health Organization) az egészséget így definiálta:
a fogyatékoság nem zárja ki az egészséget.

Betegség

- A betegséget definiálhatnánk úgy is, mint az egészség ellentéte.
- A betegség a szervezet olyan állapota, amelyben az életfolyamatok a normálistól eltérnek.
A testi, lelki, szellemi egyensúly felborul, mely akadályozza a beteg mindennapos tevékenységét a társadalmi életben való részvételét. A betegség lehet örökletes, szervi eredetű, sérülésből eredő, pszichoszomatikus.
- A foglalkozási rehabilitáció nagy kihívása a pszichoszomatikus betegséggel élők munkavállalásának elősegítése.

Fogyatékoság

- A WHO meghatározása szerint „a fogyatékoság a normális emberi léthez szükséges tevékenységek végrehajtásának akadályozottsága vagy képtelensége”.
- A **fogyatékoság** hosszan tartó fizikai, értelmi, pszichoszociális vagy érzékszervi károsodás, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja egy adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását. A fogyatékoság változó fogalom, bárki bármikor fogyatékosá válhat.

A fogyatékoság nem zárja ki az egészséget:

nem betegség, hanem állapot,

ami a fogyatékosággal élő személyek és az attitűdbeli, illetve a környezeti akadályok kölcsönhatásának következményéből adódik. Ezen akadályok gátolják a fogyatékos személyt a társadalomban való teljes és hatékony, másokkal azonos alapon történő részvételben.

Megváltozott munkaképesség

- A megváltozott munkaképesség egy olyan állapot, amikor egy személy az egészségi állapota miatt korlátozottan képes a munkavégzésre.
Azt, hogy ki minősül megváltozott munkaképességű személynek másként definiáljuk a pénzügyi ellátás megállapítási feltételekor és másképp, a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának támogatása során.

4. A munka fogalma, munkahelyi motiváció, jogok-kötelezettségek

4. A munka fogalma, munkahelyi motiváció, jogok-kötelezettségek

A munka fogalma

- A „munka” egy olyan tevékenységet jelöl, amelynek célja valamilyen feladat elvégzése ellenszolgáltatásért cserébe, ami általában pénz.
- Ha megkérdeznék, hogy miért dolgozol mi a válasz?
Szeretem a munkám, ez az életem, vagy
az a válasz, hogy a pénzért.
- Egy bizonyos pontig a pénz egy külső motiváló tényező, de vajon meddig?
Cél lehet egy fizetésemelés, plusz juttatás.
A belső motiváló tényező felülkerekedhet-e a külsőn, azaz a pénzen. Erősebb-e a saját kitűzött célok elérése?
- Mi motivál? A legjobb legyek a saját szakmámban?

A munkahelyi motiváció

- A munkahelyi motiváció **elsődleges célja az, hogy a munkavállalók elkötelezetté váljanak munkahelyük iránt, és kiváló teljesítményt nyújtsanak.**
- Egy jól motivált munkavállalóra jellemző, hogy
 - aktívan részt vesz a közös célok elérésében,
 - kreatív és proaktív a munkavégzés során.
- Ha eltűnik a motiváció mi történik?
Nem végezzük el a munkánkat?
- A motiváció elvesztése nem egyik napról a másikra történik.
Észre kell venni, ha egy korábban aktív, ötletekkel teli, jó kedélyű munkavállaló már nem ötletel, passzívvá válik és csak a kötelező napi minimum feladatokat végzi el.

Csoportos feladatok: Motivációs piramis

A sokszínű csapat a legerősebb csapat

4. A munka fogalma, munkahelyi motiváció, jogok-kötelezettségek

Feladat 3-4 fős csoportoknak

A kártyákon munkahelyi tényezők szerepelnek

Feladat: építsünk piramist (alapvető tényezők, motiváló tényezők)

Fizetés, karrier, jó főnök, biztonság, csapatszellem, rugalmasság, workshop, rugalmas munkaidő, távmunka, csapatépítő programok, fejlődés, dicséret, elköteleződés, stb.

Maslow piramis a munkahelyen

Forrás: Fábián Endre: MAGYAR GRAFIKA 2008/4

Készítette: JobGroup

4. A munka fogalma, munkahelyi motiváció, jogok-kötelezettségek

A feladat értékelése

Kimondható, hogy a kiegyensúlyozott munkaerő a jó munkaerő.

De mi is ad kiegyensúlyozottságot, mitől lesz valakinek egyensúlyban a magánélete, az önértékelése és a munkahelyi teljesítménye?

Egy munkavállaló akkor tud elköteleződni, ha látja a munkája értelmét.

Munkavállaló alapvető jogai

- Munkakörnyezet és munkahelyi biztonság
- Munkaidő, pihenő idő
- Fizetés és juttatások
- Szakszervezeti jogok
- Felmondás és felmondási idő
- Adatvédelem és titoktartás
- Képzés és fejlesztés
- Munkahelyi diszkrimináció tilalma

4. A munka fogalma, munkahelyi motiváció, jogok-kötelezettségek

Munkavállaló kötelezettségei

- A munkavállalónak kötelessége a szerződésben foglaltakat betartani.
- A munkáltató által előírt helyen és időben munkára képes állapotban megjelenni.
- Tilos alkohol, vagy más tudatmódosító szer hatása alatt állni.
- Ezen felül még a munkavállaló kötelessége, hogy munkáját a tőle telhető legnagyobb szakértelemmel és gondossággal elvégezni.

A munkavállaló alkalmazásának feltétele

- A munka törvénykönyve rögzíti, hogy a munkavállalót csak olyan munkakörben lehet alkalmazni, amely testi alkatára, fejlettségére, egészségi állapotára tekintettel rá hátrányos következményekkel nem járhat.
- Amennyiben a munkavállaló egészségi állapota megváltozik, akkor a fenti szabályra is tekintettel a munkáltató köteles a munkafeltételeket, a munkaidő-beosztást megfelelően módosítani.

Rokkantság kezelése TB szempontból és munkajogi szempontból

- 2023. január 1-jét megelőzően a rokkantsági ellátásban részesülő személyeket másképp kezelték társadalombiztosítási és másképp munkajogi szempontból.
Társadalombiztosítási szempontból nem minősült nyugdíjasnak, így munkavállalás esetén járulékok megfizetésére volt köteles, míg munkajogi szempontból nyugdíjasnak minősült.
- Nagyon fontos változás volt munkajogi szempontból, hogy 2023. január 1-jétől módosult a Munka Törvénykönyve, és megváltoztatta a rokkantsági ellátásban részesülő munkavállalók munkajogi helyzetét.
- Az MT. 294. § (1) bekezdés g) pontjában hatályon kívül helyezésre került a gg) alpont, ami azt jelenteti, hogy a rokkantsági ellátásban részesülő munkavállaló munka jogilag sem minősül nyugdíjasnak, ezért a munkáltatónak meg kell indokolnia a felmondást, jogosult lesz végkielégítésre, ha rendelkezik a végkielégítés feltételeivel.
- Az MT. 120. §-a értelmében a munkavállalónak, ha megváltozott munkaképességű, fogyatékosági támogatásra jogosult, vagy vakok személyi járadékára jogosult évenként öt munkanap pótszabadság jár.

Mit jelent a munkahelyi diszkrimináció?

- A munkavállalóval szembeni direkt, vagy indirekt egyenlőtlen bánásmód. (nem, életkor, bőrszín, vallás, nemi irányultság, fogyatékoság)
- Szándékos vagy akaratlan, enyhe vagy súlyos bántalmazás nemcsak szervezeti problémákat (magas fluktuáció, alacsony termelékenység, távollét) okoz, hanem erősen befolyásolja a munkavállalók **mentális és fizikai jólétét** is. A barátságtalan, tiszteletlen és mérgező munkahelyi környezet negatívan hat a munkavállalók egészségére.
- Egy megváltozott munkaképességű, fogyatékosággal élő személynek milyen nehézségeket jelent egy új munkahely?
- Új emberek, új környezet, elvárások. Mit érez akkor, amikor ott áll egy számára idegen környezetben a kétségeivel, félelmeivel, a korábban kapott stigmák súlya alatt?

4. A munka fogalma, munkahelyi motiváció, jogok-kötelezettségek

Stigma-önstigma

Általában – reményeink szerint egyre ritkábban – a hétköznapi ember ha meglát egy fogyatékossgal élő személyt milyen kifejezések jutnak eszébe?

Mindenkinek vannak tapasztalatai, milyen kifejezéseket hallottunk már?

Feladat: Soroljunk fel néhányat!

4. A munka fogalma, munkahelyi motiváció, jogok-kötelezettségek

Stigma-önstigma

„agybajos, agyilag zokni, abnormális, bolond, buggyant, debil, degenerált, dilibogyó, elmeháborodott, elmezavarodott, eszelős, eszement, félcédulás, féleszű, félkegyelmű, félnótás, flepnis, flúgos, futóbolond, golyós, gyengelmélyű, gyagyás, golyós, habókos, háborodott, hangyás, hibás, hibbant, idióta, ketyós, kretén, nemszázás, normálatlan, örült, selejt, selejtes, tökkelütött, zakkant, szikozofrén, elmebeteg, depressziós, elmebajos, betegagyú

„Ébredések Alapítvány önsegítő csoportjainak tagjai által gyűjtött kifejezések a mentális zavarra vonatkozóan” Dr Bulyáki Tünde előadása

A Belügyminisztérium kiadott egy tájékoztató füzetet „Szívügyünk a fogyatékosügy!” címmel. Ebben a kiadványban szerepelnek a fogyatékossgal élő emberekkel történő kommunikáció során a tiszteletteljes, pontos és korszerű kifejezések használatához a helyes és a kerülendő kifejezések.

Az asztalon megtaláljátok a kiadványt és a szünetben meg lehet nézni, ha valakit érdekel.

Nehézségek a kommunikáció során

A megváltozott munkaképességű, fogyatékossgal élő személyek egyes csoportjaival a kommunikáció kisebb-nagyobb akadályokba ütközik.

A Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet több megváltozott munkaképességű, fogyatékossgal élő személyt foglalkoztat.

Nekem személy szerint a hallássérült munkatársakkal történő kommunikáció okozta a legtöbb problémát.

Nehezen szoktam meg hogy ne mozdítsam el a fejem, és én is mint a legtöbben beleestem abba a hibába, hogy hangosabban beszéltem, de nem artikuláltam megfelelően.

4. A munka fogalma, munkahelyi motiváció, jogok-kötelezettségek

Mit vár el a munkáltató a leendő munkavállalótól?

legyen munkatapasztalata,

legyen képzettsége,

jól dolgozzon,

lehetőleg a műszakbeosztás miatt a 8 órát is vállalja,

ne kelljen semmit átszervezni, vállalja ugyanazt a feladatot, mint az egészségesek,

„csak pszichés beteget ne küldjenek”

„mi mozgássérült WC-t nem tudunk kialakítani”

„nagyon mások, mint a többiek?”

= idegenkedés, előítéletek, félelem!

4. A munka fogalma, munkahelyi motiváció, jogok-kötelezettségek

Mit vár el a leendő munkavállaló a munkáltatótól?

„közel legyen a lakáshoz, ne kelljen utazni

ne kelljen sokat dolgozni,

csak könnyű munkát tudok vállalni

csak délelőtt, mert délután már sötétedik,

reggel korán nem tudok kezdeni, mert a gyógyszereket kell beszedni,

kapok bérletet?

sokszor járok kezelésre, akkor elengednek?

ki fog ott velem foglalkozni?

= motiváció hiánya, téves elképzelések, felerősödött betegségtudat

4. A munka fogalma, munkahelyi motiváció, jogok-kötelezettségek

Foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás

Releváns jogszabályok

- A foglalkozás-egészségügyi szolgálatról szóló 89/1995. (VI.14.) Kormányrendelet,
- A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról szóló 27/1995. (VII. 25.) NM rendelet,
- A munkaköri, szakmai illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet.

A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról

- A munkavállaló csak olyan feladatok ellátására alkalmazható, melyekre élettani, és egészségügyi szempontokból alkalmas.
- A munkáltató törvényi kötelezettsége az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkavégzés feltételeinek biztosítása, melynek részeként biztosítani kell minden munkavállalója számára a jogszabályokban meghatározott foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatásokat, ezek között a **munkaköri alkalmassági orvosi vizsgálatát is.**

Foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás

A foglalkoztathatóság szakvéleményezése:

- annak megállapítása, hogy az álláskereső vizsgált személy **megváltozott munkaképessége mennyiben befolyásolja a munkavégzést különböző foglalkozásokban**, vagy annak megállapítása, hogy az egyszerűsített foglalkoztatás körébe tartozó időnymunka és alkalmi munka, továbbá a közfoglalkoztatás esetében a munkavállaló, a szabálysértési eljárás során alkalmazott közérdekű munka esetében az elkövető, a büntető ügyben kiszabott közérdekű munka esetében az elítélt mely foglalkoztatási korlátozás, illetve kizárás mellett folytathat tevékenységet.
- A munkaköri alkalmassági vizsgálatot foglalkozás-egészségügyi szakorvos végzi, előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálat esetén a munkaviszony megkezdése előtt, és a vizsgálatot a munkáltató finanszírozza. Soron kívüli munkaköri vizsgálat elvégzésére akkor kerül sor, ha pl. a munkavállaló egészségi állapotában változás történik, súlyos, vagy ismétlődő munkabaleset esetén, de sor kerül rá hosszabb keresőképtelenség esetén is.
- Az alkalmassági vizsgálatot végző orvos a vizsgálat végeztével három minősítést adhat:
 - alkalmas, alkalmas korlátozással;
 - ideiglenesen nem alkalmas (határozott időre);
 - nem alkalmas.

Foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás

Beutalás munkaköri alkalmassági orvosi vizsgálatra

- A másodfokú orvosi alkalmassági vizsgálatot akkor kell elvégezni, ha a munkavállaló nem ért egyet az első fokú vizsgálat eredményével. Ezt a vizsgálatot foglalkozás-egészségügyi szakellátóhelyek végzik. A szakellátóhelyek listája a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ honlapján megtalálható.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

A társadalombiztosítás ágai és bevételei

A magyar társadalombiztosítási rendszer két biztosítási ágra bomlik

Egészségbiztosítás

Felelős Hivatal: Nemzeti Egészségbiztosítási
Alapkezelő (NEAK)

Nyugdíjbiztosítás

Felelős Hivatal: Kincstár Központi Szerve

A társadalombiztosítás mindkét pénzügyi alapjának bevételei

- A foglalkoztatók és a biztosítottak befizetései:
 - szociális hozzájárulási adó,
 - járulékok,
 - költségvetési hozzájárulások

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Jogszabályi háttér, alapfogalmak

Törvények és kapcsolódó rendeletek

- Maga a társadalombiztosítási rendszer szabályozása több törvényen alapul. Külön törvények rendelkeznek az egyes társadalombiztosítási ágak vonatkozásában. (Tny, Eb.tv., Mmtv., stb.)

Ellátások

- A társadalombiztosítási ellátás keretében a társadalombiztosítási szerv pénzübeli és természetbeni szolgáltatásokat nyújt a biztosítottnak.

Biztosítottak

- Azt, hogy ki minősül biztosítottnak, Magyarországon törvény határozza meg. (Tbj.)

Ellátások típusai

- Az ellátások típusai szerint megkülönböztetünk egészségbiztosítási és nyugdíjbiztosítási ellátásokat.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Megváltozott munkaképességű személyek ellátásai

Megváltozott munkaképességű személyek ellátásai

(2011. évi CXCI. törvény)

- rehabilitációs ellátás vagy
- rokkantsági ellátás, mint pénzbeli ellátás, és
- szolgáltatás nyújtás, mint természetbeni ellátás.

Azt, hogy melyik pénzbeli ellátásra jogosult valaki azt a komplex minősítés keretében állapítja meg a szakértői bizottság, közigazgatási döntés keretében a rehabilitációs hatóság.

A rehabilitációs szolgáltatások keretében biztosítani kell a megváltozott munkaképességű személy megfelelő munkahelyen történő munkavégzésre való felkészítéséhez szükséges **szolgáltatásokat** és megfelelő munkahelyen történő elhelyezkedése érdekében a rehabilitációs célú **munkaközvetítést**.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Ellátások

Rokkantsági járadék

- A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet alapján a kérelmező egészségkárosodása legalább 70%-os mértékű (amelyet a rehabilitációs hatóság szakkérdésként vizsgál), és a 70 %-os mértékű egészségkárosodás a kérelmező a 25. életéve betöltése előtt keletkezett. Legkorábban a kérelmező 18. életévének betöltésétől lehet megállapítani.
- ***A kérelmező nyugellátásban (ide értve a hozzátartozói nyugellátásokat is), baleseti nyugellátásban vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül.***

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Ellátások

Fogyatékosági támogatás

- Az a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos személy jogosult, aki az ellátás igénylésének időpontjában Magyarországon élő magyar állampolgár, letelepedett, valamint bevándorolt jogállású, illetve hontalanként elismert jogosult az ellátásra, akinek fogyatékos állapot tartós vagy végleges, továbbá a fogyatékos személy önálló életvitelre nem képes, vagy mások állandó segítségére szorul és aki a Fot. vhr. alapján súlyosan fogyatékosnak minősül azaz
- az a **látási fogyatékos**, akinek segédeszközzel vagy műtéti úton nem korrigálható módon látóképessége teljesen hiányzik vagy aliglátóként minimális látásmaradvánnyal rendelkezik és ezért kizárólag tapintó-halló életmód folytatására képes,
- az a **hallási fogyatékos**, akinek a hallásvesztése olyan mértékű, hogy a beszédnek hallás útján történő megértésére segédeszközzel sem képes, feltéve, hogy halláskárosodása 25. életévének betöltését megelőzően következett be, vagy halláskárosodása mellett a hangzó beszéd érthető ejtése elmarad,
- az az **értelmi fogyatékos**, akinek értelmi akadályozottsága genetikai, illetőleg magzati károsodás vagy szülési trauma következtében, **továbbá tizennegyedik életévét megelőzően bekövetkező súlyos betegség miatt középsúlyos vagy annál nagyobb mértékű,**
- az, aki **autista**, állapota a személyiség egészét érintő fejlődés átható zavara miatt, az autonómia-tesztek alapján súlyosnak vagy középsúlyosnak minősíthető,
- a **mozgásszervi fogyatékos**, akinek a mozgásrendszer károsodása, illetőleg funkciózavara miatt helyváltoztatása a külön jogszabályban meghatározott segédeszköz (végtag-protézis, ortézis, egy karral működtetett járóeszköz, kerekesszék) állandó és szükségszerű használatát írta elő, vagy a külön jogszabály szerinti mozgásszervi betegsége miatt állapota segédeszközzel eredményesen nem befolyásolható,
- állapota **kromoszóma-rendellenesség** miatt súlyosnak vagy középsúlyosnak minősíthető (Williams szindróma) és ez a
- 2024. január 1-jétől **beszéd fogyatékos**.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Ellátások

Vakok személyi járadéka

- Vakok személyi járadékát 2001. június 30. napjáig lehetett megállapítani súlyosan látáscsökkenet vagy vak személy részére.
- 2001. július 1-jétől fogyatékosági támogatást lehetett kérni, illetve jogosultság esetén megállapítani. A vakok személyi járadékában részesülő a járadék helyett kérhette a fogyatékosági támogatást.

Együtt-folyósítási szabályok

- **A fogyatékosági támogatás a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaival, a nyugellátásokkal és a rokkantsági járadékkal együtt folyósítható, a magasabb összegű családi pótlékkal nem.**

Utazási kedvezmény

- Helyi tömegközlekedés esetén 100 %-os, helyközi és távolsági tömegközlekedés igénybevétele során 90 %-os kedvezményre jogosít.

Pótszabadság

- Amennyiben a súlyos fogyatékosnak minősülő személy megváltozott munkaképességűnek minősül és munkaviszonyban áll – évente 5 nap pótszabadság.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Egészségkárosodási ellátások Magasabb összegű családi pótlék

A szülő jogosult:

- a tizenhatodik életévét betöltött, a sajátos nevelési igény tényét megállapító szakértői vélemény alapján középsúlyosan vagy súlyosan értelmi fogyatékos, illetve siketvak gyermekre tekintettel,
- azon tizenhatodik életévét betöltött gyermekre tekintettel, aki tankötelezettségét fejlesztő nevelés-oktatás, vagy fejlesztő iskolai oktatás keretében teljesítette,
- a tizenhatodik életévét betöltött azon gyermekre tekintettel, aki a tankötelezettsége megszűnését követően súlyos betegsége vagy fogyatékosága következtében önálló életvitelre képtelen és önkiszolgálási képessége hiányzik

Saját jogon veheti igénybe:

- a tizennyolcadik életévét betöltött
- tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy
- az iskoláztatási támogatásra való jogosultság megszűnésének időpontjától
- Ez esetben a rehabilitációs hatóság az ÖEK mértékét és az ÖEK-nek a kérelmező 18. életéve előtti fennállását, a felülvizsgálat szükségességét és annak időpontját szakkérdésként vizsgálja.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Egészségkárosodási ellátások Magasabb összegű családi pótlék

Tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy

- az a tizennyolc évesnél fiatalabb gyermek, aki *a külön jogszabályban meghatározott betegsége, illetve fogyatékosága miatt állandó vagy fokozott felügyeletre, gondozásra szorul,*
- az a tizennyolc évesnél idősebb személy, aki *a tizennyolcadik életévének a betöltése előtt munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek egészségi állapota a rehabilitációs hatóság minősítése alapján a tizennyolcadik életévének a betöltése előtt sem haladja meg az 50%-os mértéket, és ez az állapot legalább egy éve tart, vagy előreláthatólag legalább egy évig fennáll.*

Együtt-folyósítási szabályok

- **Az emelt összegű családi pótlék a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaival, a nyugellátásokkal és a rokkantsági járadékkal együtt folyósítható, a fogyatékosági támogatással nem.**

Utazási kedvezmény

- A helyi tömegközlekedés esetén 100 %-os, helyközi és távolsági tömegközlekedés igénybevétele során 90 %-os kedvezményre jogosít.

Közgyógyellátás

- Az ellátásban részesülő alanyi jogcímen jogosult közgyógyellátásra.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Egészségkárosodási ellátások

Baleseti járadék

- A baleseti járadék egy baleseti ellátás, melyet üzemi baleset, vagy foglalkozási megbetegedés esetén jár. A baleseti ellátás lehet baleseti egészségügyi szolgáltatás, baleseti táppénz és baleseti járadék.
- A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 52. §-a értelmében üzemi baleset az a baleset, amely a biztosítottat a foglalkozása körében végzett munka közben vagy azzal összefüggésben éri. Üzeminek minősül az a baleset is, amelyet a biztosított munkába vagy onnan lakására (szállására) menet közben szenved el (a továbbiakban: úti baleset). Üzemi baleset az is, amely a biztosítottat közcélú munka végzése vagy egyes társadalombiztosítási ellátások igénybevétele során éri.

Bányászok egészségkárosodási járadéka

- A bányászok egészségkárosodási járadéka olyan rendszeres pénzellátás, amely a föld alatt végzett bányászati tevékenységgel összefüggésben keletkezett egészségkárosodás esetén állapítható meg.
- Az egyes bányászati dolgozók társadalombiztosítási kedvezményeiről szóló 23/1991. (II. 9.) Kormányrendelet 5/F. §-a értelmében a bányászok egészségkárosodási járadékára (a továbbiakban: járadék) az a személy jogosult, akinek egészségkárosodása legalább 29%-os mértékű,
 - a) saját jogú nyugellátásra nem jogosult,
 - b) nem részesül rendszeres pénzellátásban, keresetkiegészítésben, átmeneti keresetkiegészítésben, jövedelemkiegészítésben, átmeneti jövedelemkiegészítésben,
 - c) a járadék megállapításakor keresőtevékenységet nem folytat, és
 - d) a keresőtevékenység megszűnését megelőzően megváltozott munkaképességére, illetve egészségkárosodására tekintettel a bányászokat megillető keresetkiegészítésben vagy átmeneti keresetkiegészítésben részesült.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Egészségkárosodási ellátások

Rendvédelmi dolgozók egészségkárosodási járadéka

- A honvédelmi egészségkárosodási ellátásról szóló 10/2024. (VI. 28.) HM rendelet 3. § (1) bekezdése értelmében a korábban elért jövedelem **kiesésének pótlása érdekében** honvédelmi egészségkárosodási ellátásra jogosult az állomány azon tagja (a továbbiakban: ellátásra jogosult), akinek
 - a) katonai szolgálatra való egészségi alkalmatlansága szolgálati kötelemmel összefüggő balesetre vagy betegségekre vezethető vissza, függetlenül attól, hogy hány év jogosultsági idővel rendelkezik, vagy
 - b) az egészségi alkalmatlanság nem szolgálati kötelemmel összefüggő balesetre vagy betegségekre vezethető vissza, és legalább 10 év jogosultsági idővel rendelkezik, ha egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nyolcvan százalékos mértékű vagy annál kevesebb, kivéve, ha azt szándékosan vagy súlyos gondatlanságból okozta,
- feltéve, hogy a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 18. § (2) vagy (3) bekezdése alapján öregségi nyugdíjra nem jogosult, és öregségi nyugdíjban, korhatár előtti ellátásban vagy szolgálati járandóságban nem részesül, ideértve a folyósítás szüneteltetését is.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Szociális törvény alapján egészségkárosodáson alapuló ellátások

Ellátás típusok

- Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott támogatás.
A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szoc. tv.) II. fejezete a pénzbeli ellátásokról az I. cím az ellátások formáiról rendelkezik.
- **Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás,**
- **Gyermekek otthongondozási díja.**

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosultság

- A Szoc. tv. 38. § (1) Gyermekek otthongondozási díjára jogosult az a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő (ezen alcím vonatkozásában a továbbiakban együtt: szülő), aki
 - *a)* a súlyos fogyatékoságából eredően önellátásra képtelen vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekéről (ezen alcím vonatkozásában a vér szerinti és az örökbe fogadott gyermek a továbbiakban együtt: gyermek), vagy
 - *b)* a tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekéről gondoskodik.

Jogosultsági feltételek:

- aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, VAGY
- aki vakok személyi járadékában részesül, VAGY
- aki fogyatékosági támogatásban részesül.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Szociális törvény alapján egészségkárosodáson alapuló ellátások

Illetékességi szabály

- Szoc. tv. 25. § (3) bekezdés ac) pont egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást állapít meg a járási hivatal szociális rászorultság esetén.

Együtt-folyósítási szabályok

- Fogytékossági támogatással (vakok személyi járadékával) együtt folyósítható.

Közgyógyellátás

- Az ellátásban részesülő alanyi jogcímen jogosult közgyógyellátásra.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Igényérvényesítés

- Az eddig ismertetett ellátások elbírálása különböző hatóságok hatáskörébe tartozik. Attól függően, hogy milyen pénzübeli ellátást kíván a kérelmező igénybe venni az ehhez szükséges formanyomtatványokat kell megtalálnia.
- Általános hatáskörű nyugdíjmegállapító szerv, fogyatékosági támogatási szerv, valamint az egészségbiztosítási pénztári feladatkörben eljáró szerv a fővárosi és vármegyei kormányhivatal.
- A nyomtatványok elérhetőek a kormányhivatalok honlapján, a Magyar Államkincstár honlapján. A kérelmeket természetesen elektronikus úton is be lehet adni, ha a kérelmező rendelkezik elektronikus azonosítással. www.magyarorszag.hu honlapon

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

A rehabilitációs hatóságok feladat-, és hatásköre

- Feladatnak nevezzük azt a tevékenységet, amelyet egy szerv köteles ellátni, míg a hatáskör meghatározza, hogy ki, milyen ügyben jogosult eljárni.
- Az Mmr. 1. §-a tartalmazza a kijelölő szabályokat. Ez alapján a Kormány **rehabilitációs hatóságként, rehabilitációs szakértői szervként és orvosszakértői szervként a fővárosi és vármegyei kormányhivatalt (a továbbiakban: kormányhivatal) jelöli ki.**
- A rehabilitációs hatóságok végzik a részükre jogszabályban meghatározott feladatokat, ellátják a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló törvény valamint a végrehajtási rendelete által részükre meghatározott feladatokat. Jogszabályban meghatározott közigazgatási hatósági eljárásokban szakhatóságként vesz részt, e feladatkörében szakhatósági állásfoglalást ad ki. Szakértői feladatkörében szakértőként jár el, és szakvéleményt ad.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Komplex minősítés a hatósági eljárásban

- Az Mmtv. 15. § (1-2) bekezdése értelmében a rehabilitációs hatóság komplex minősítés keretében megvizsgálja a kérelmező **egészségi állapotának százalékos mértékét, a rehabilitálhatóságot**, és a megváltozott munkaképességű személy rehabilitálhatósága esetén **rehabilitációs javaslatot készít**.
- A rehabilitációs javaslatban meg kell állapítani a rehabilitáció lehetséges irányát, a rehabilitációs szükségleteket, továbbá a rehabilitációhoz szükséges időtartamot. A rehabilitációs hatóság a rehabilitáció **lehetséges irányaként meghatározza azokat a foglalkozásokat, foglalkozási alcsoportokat, foglalkozási csoportokat, amelyek ellátására az érintett személy alkalmas**, vagy a rehabilitációs szolgáltatások igénybevételét követően – a rehabilitációs hatóság által meghatározott feltételek fennállása esetén – alkalmas lehet.

Komplex minősítés a hatósági eljárásban

- A komplex minősítésre vonatkozó részletes szabályokról a 7/2012. (II. 14.) NEFMI rendelet (továbbiakban: NEFMI rendelet) rendelkezik.
- 2024. május 1-jei hatállyal módosult a rehabilitációs hatóságok komplex minősítés keretében történő vizsgálata.
- **a korábbi négy tag helyett három tagból áll,**
- a szakértői bizottság orvosszakértő elnökéből,
- a vizsgálatot végző orvosszakértőből, valamint
- a foglalkozási rehabilitációs szakértőből.
- Május 1-jétől megszüntettük a minősítési szempontrendszerben az átfedéseket;
- A két szakértői tevékenység összevonásra került.
- **Megkezdték tevékenységüket a mentorok a hatóságnál.**

Komplex minősítés a hatósági eljárásban

- Mi volt a célja a jogszabály módosításának?
 - a két szakértői tevékenység összevonása;
 - a foglalkozási és szociális értékelési szempontok közötti átfedések megszüntetése.
- A foglalkozási rehabilitációs szakértőnek strukturált interjút kell lefolytatnia a rehabilitálhatóság foglalkozási és szociális szempontú vizsgálata minősítési lap 12 minősítő szempontjának megfelelően. A beszélgetés során törekedni kell arra, hogy minden olyan releváns információ kiderüljön, amely foglalkoztathatóság szakértői megítélését elősegíti. De tudjuk, hogy a vizsgálatra irat alapján is sor kerülhet, felmerül a kérdés, hogy a foglalkozási rehabilitációs szakértő hogyan tud dolgozni papírból.

Komplex minősítés a hatósági eljárásban

- A rehabilitálhatóság foglalkozási és szociális szempontú vizsgálata kiterjed
 - *a)* a foglalkoztatási előzményekre,
 - *b)* a képzettségi, tanulmányi előzményekre,
 - *c)* a személyes érdeklődés összhangjára a foglalkoztatási lehetőségekkel, attitűdökkel,
 - *d)* az életkorra,
 - *e)* a mobilitási képességre, a közlekedési lehetőségekre a lakóhely és a munkahely között,
 - *f)* az életmódra, életvezetésre, önálló életvitelre,
 - *g)* a problémamegoldási képességre, az alkalmazkodásra a változáshoz,
 - *h)* a kommunikációra és tájékozódásra,
 - *i)* az érzelmi, családi és közösségi kapcsolatokra,
 - *j)* a családtagok ellátására,
 - *k)* az egyéb foglalkoztatást akadályozó, korlátozó tényezőkre,
 - *l)* a térség foglalkoztatási helyzetére, perspektívákra, a foglalkoztatás esetén igénybe vehető kedvezményekre, támogatásokra az adott térségben.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

□	A rehabilitálhatóság minősítésének foglalkozási és szociális szempontjai□	Foglalkozási rehabilitációra gyakorolt hatás□				
1.□	Foglalkoztatási előzmények□		1□	2□	3□	□
2.□	Képzettségi, tanulmányi előzmények□		1□	2□	3□	□
3.□	Személyes érdeklődésének összhangja a foglalkoztatási lehetőségekkel, attitűdök□	□	1□	2□	3□	□
4.□	Életkora□	□	1□	2□	3□	□
5.□	Mobilitási képesség, közlekedési lehetőségek a lakóhely és a munkahely között□		1□	2□	3□	0□
6.□	Életmód, életvezetés, önálló életvitel□		1□	2□	3□	□
7.□	Probléma megoldási képesség, alkalmazkodás a változáshoz□		1□	2□	3□	□
8.□	Kommunikáció, tájékozódás□		1□	2□	3□	□
9.□	Érzelmi, családi és közösségi kapcsolatok□		1□	2□	3□	□
10.□	Családtagok ellátása□		1□	2□	3□	0□
11.□	Egyéb foglalkoztatást akadályozó, korlátozó tényezők□		1□	2□	3□	0□
12.□	Térség foglalkoztatási helyzete, perspektívák, foglalkoztatása esetén igénybe vehető kedvezmények, támogatások az adott térségben□		1□	2□	3□	0□

Komplex minősítés a hatósági eljárásban

- A NEFMI rendelet 4. § (2) bekezdése:
- A rehabilitálhatóság foglalkozási és szociális szempontú vizsgálata során maximum **36 pont érhető el**. Ha az eredmény az (1a) bekezdés szerinti értékelés során
 - **a) eléri vagy meghaladja a 16 pontot, és az (1a) bekezdés a)–l) pontja szerinti szempontok közül egyik sem kapott 0 pontot, a megváltozott munkaképességű személy az Mmtv. 3. § (2) bekezdés a) pontja szerint rehabilitálható,**
 - **b) nem éri el a 16 pontot, vagy az (1a) bekezdés a)–l) pontja szerinti szempontok közül bármelyik 0 pontot kapott, a megváltozott munkaképességű személy rehabilitációja az Mmtv. 3. § (2) bekezdés b) pontja szerint nem javasolt.**

Komplex minősítés a hatósági eljárásban

- Az Mmr. 13/B. § (1) bekezdése értelmében a szakértői szerv a személyes vizsgálatot mellőzheti, ha
 - a) a szakértői szerv vagy jogelődje által kiállított, az érintett személy rendelkezésére álló szakvéleményben, szakhatósági állásfoglalásban vagy határozatban foglaltak szerint az érintett személy állapota végleges,
 - b) a szakértői szerv vagy jogelődje által kiállított, az érintett személy rendelkezésére álló szakvélemény, szakhatósági állásfoglalás vagy határozat időbeli hatálya alatt kerül sor az újabb minősítésre, vagy
 - c) az érintett személy állapota a rendelkezésre álló orvosi dokumentáció, egyéb irat alapján megalapozottan megítélhető.

A rehabilitációs hatóságok, mint közreműködő hatóságként eljáró szervek szerepe:

- Aktív korúak ellátás;
- Baleseti járadék;
- *Baleseti táppénz idejének meghosszabbítása;*
- Bányászok egészségkárosodási járadéka;
- **Bányász dolgozók keresetkiegészítése; KEM_VKH**
- Fogytékossági támogatás;
- *Hadigondozotti ellátások;*
- *Keresőképeség vagy keresőképtelenség elbírálása;*
- *Közúti járművezetők egészségi alkalmassága;*
- Magasabb összegű családi pótlék;
- Hozzá tartozói nyugellátás (özvegyi nyugdíj, árvaellátás) megváltozott munkaképesség alapján;
- MH és rendvédelmi feladatokat ellátó szervek tagjai egészségi alkalmasságának felülvizsgálata; **BFKH**
- *Nemzeti helytállásért elnevezésű pótlék;*
- Rokkantsági járadék;
- *Súlyos mozgáskorlátozottak közlekedőképesség vizsgálata;*
- *1945 és 1963 között törvénysértő módon elítéltek juttatásai.*

A hatóság döntései, annak jogkövetkezményei:

- A hatóság döntése egy olyan jogi aktus, amelyet a közigazgatási szerv hoz, és amelynek célja, valamely ügy eldöntése.
- Az Ákr. 35. §-a alapján a kérelem az ügyfél olyan nyilatkozata, amellyel hatósági eljárás lefolytatását, illetve a hatóság döntését kéri jogának vagy jogos érdekének érvényesítése érdekében.
- A kérelem automatikus döntéshozatali eljárásban, sommás vagy teljes eljárásban bírálható el. (Ákr. 39. §)
- Ákr. 43. § *[Teljes eljárásra történő áttérés]*
- (1) A hatóság az eljárás megindításától számított nyolc napon belül
- a) a kérelmet visszautasítja, az eljárást megszünteti vagy érdemben dönt,
- b) az eljárás felfüggesztése vagy szünetelése iránt intézkedik, vagy
- c) szükség esetén – szakhatóságot keres meg, rendelkezik a tényállás tisztázásához szükséges előre látható eljárási cselekményekről, hiánypótlásra hív fel.

A hatóság döntései, annak jogkövetkezményei:

- A megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak elbírálása, ha a kérelmező nem rendelkezik érvényes komplex minősítéssel, teljes eljárásban történik.
- A hatóság döntése végzés, vagy határozat.
- A döntés tartalmazza az eljáró hatóság, az ügyfelek és az ügy **azonosításához szükséges minden adatot** a zártan kezelt és védett adatok kivételével, a rendelkező részt – a hatóság döntésével, a szakhatóság állásfoglalásával, a jogorvoslat igénybevételeivel kapcsolatos **tájékoztatással** és a felmerült eljárási költséggel –, továbbá a **teljes eljárásra történő áttérés esetén az áttérés okára**, a megismerhetetlenné tett zártan kezelt és védett adatokkal együtt **megállapított tényállásra**, a bizonyítékokra, a szakhatósági állásfoglalás indokolására, a mérlegelés és a döntés indokaira, valamint az azt megalapozó jogszabályhelyek megjelölésére is kiterjedő indokolást.

A hatóság döntései, annak jogkövetkezményei:

- A hatóság döntése végleges, ha azt a hatóság már – az e törvényben meghatározott kivételekkel – nem változtathatja meg. A véglegesség a döntés közlésével áll be.
- Az Ákr. jogorvoslati rendszerében fellebbezésnek kizárólag akkor van helye, ha azt a kódex maga kifejezetten megengedi (előírja), vagy, ha azt – az Ákr. felhatalmazása alapján – az **ágazati törvény** teszi lehetővé.
- 2020. március 1-jével több hatósági ügyben megszűnt a hatósági határozatok elleni fellebbezés, ilyen pl. a nyugdíj, és egészségbiztosítási hatósági ügy is.
- 2020. március 1-jétől csak közigazgatási perben kerülhet sor jogorvoslatra.
- Megváltozott munkaképességű személyek ellátásai esetében sincs lehetőség fellebbezésre.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

A minősítési kategóriák értelmezése a foglalkoztatás szemszögéből

B1 minősítési kategória

- A rehabilitációs hatóság a komplex minősítés során megállapítja, hogy a megváltozott munkaképességű személy **a) rehabilitálható, ezen belül aa) foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható.**
- Ez a kifejezés „**A foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható**” a rehabilitálhatóságon belül az orvosi, szociális, és a foglalkozási rehabilitációt fedi le.
- Amennyiben a foglalkozási rehabilitáció javasolt, meghatározásra kerül a foglalkozási rehabilitációs szükséglet, a rehabilitáció szükséges időtartama, valamint a rehabilitáció iránya is.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

A minősítési kategóriák értelmezése a foglalkoztatás szemszögéből

C1 minősítési kategória

- a) **rehabilitálható, ezen belül ab) tartós foglalkozási rehabilitációt igényel;**
- A „**tartós foglalkozási rehabilitációt igényel**” kifejezés azt jelenti, hogy az adott személy megmaradt egészségi állapota alapján foglalkoztatható, kereső tevékenységet végezhet, azonban ehhez tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, mely az orvosi, szociális és foglalkozási rehabilitációs szükségletek mentén biztosított szolgáltatásokat foglalja magába a szükséges időtartamban a meghatározott módon és az egyéni igényekhez igazodó rehabilitációs célú eszközökkel.
- A tartós foglalkozási rehabilitáció azt a szakmai indokoltság szerinti orvosi, szociális, és foglalkozási rehabilitáció igénybevételét jelenti, ami egy meghatározott időtartamra javasolt, tehát nem egyszeri alkalommal, hanem szükség és igény szerinti többszöri rehabilitációs szolgáltatások igénybevételét jelzi, melyek a rehabilitációs folyamat során módosulhatnak, kiegészülhetnek új szolgáltatásokkal.
- Mindezek mellett az ügyfélnek együttműködési kötelezettsége keletkezik foglalkozási rehabilitációs ügyintézőkkel, valamint a foglalkozási rehabilitációs szakértői javaslat alapján, lehetősége van a mentori szolgáltatások igénybevételére is.
- Természetesen a „tartós” szó ebben az esetben sem azt jelenti, hogy állandó és csak kizárólag rehabilitációs szolgáltatások mellett foglalkoztatható az adott személy, hisz a foglalkozási rehabilitáció célja, a megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő személyek, nyílt munkaerő-piaci reintegrációja, valamint a tartós munkahelyi beilleszkedés elősegítése.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

A minősítési kategóriák értelmezése a foglalkoztatás szemszögéből

B2 minősítési kategória

- A rehabilitációs hatóság a komplex minősítés során megállapítja, hogy a megváltozott munkaképességű személy **b) rehabilitációja nem javasolt, ezen belül ba) egészségi állapota alapján foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, azonban a komplex minősítés szakmai szabályairól szóló rendeletben meghatározott egyéb körülményei miatt foglalkozási rehabilitációja nem javasolt.**
- Ez a kifejezés „**A Foglalkozási rehabilitációja nem javasolt**” a gyakorlatban azt jelenti, hogy az adott személy megmaradt egészségi állapota alapján foglalkoztatható, **keresőtevékenységet végezhet**, azonban személyes körülményeit és munkaerőpiaci esélyeit figyelembe véve foglalkozási rehabilitációja jelenleg nem javasolt.
- Amennyiben az érintett ügyfél egészségi állapota még nem kialakult, a rehabilitáció foglalkoztatási szempontból történő véleményezése nem indokolt. Ezekben az esetekben az orvosszakértő rehabilitációja nem javasolt minősítésre tesz javaslatot és 1 évre vagy 1 évnél rövidebb időszakra felülvizsgálati időt állapít meg.
- Az orvosszakértő a NEFMI rendelet 1. sz. melléklet 11.2.1. alpontja alapján, egy éven belüli felülvizsgálati időpontot kizárólag abban az esetben véleményezhet, ha valamely, a minősítéshez szükséges feltétel maradéktalanul nem teljesül, és az ellátatlanság veszélye merül fel. Például: a kivizsgálás folyamatban van, a gyógykezelés eredményessége nem ítélt meg, vagy az orvosi rehabilitáció eredményessége nem ítélt meg.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

A minősítési kategóriák értelmezése a foglalkoztatás szemszögéből

C2 minősítési kategória

- Rehabilitációja nem javasolt, ezen belül **bb) egészségi állapota alapján tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, azonban a komplex minősítés szakmai szabályairól szóló rendeletben meghatározott egyéb körülményei miatt foglalkozási rehabilitációja nem javasolt.**
- A „**foglalkozási rehabilitációja nem javasolt**” kifejezés ebben az esetben is, annak ellenére, hogy az adott személy egészségi állapota alapján **tartós foglalkozási rehabilitációt igényelne**, egészségi állapotának megfelelően foglalkoztatható, keresőtevékenységet végezhet, azonban személyes körülményeinek és munkaerő-piaci esélyeinek figyelembevételével, orvosi, szociális és foglalkozási rehabilitációs szempontú rehabilitációja nem javasolt.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

A minősítési kategóriák értelmezése a foglalkoztatás szemszögéből

D minősítési kategória:

- Rehabilitációja nem javasolt, ezen belül bc) kizárólag folyamatos támogatással foglalkoztatható.
- Ez **„folyamatos támogatással foglalkoztatható”** nem orvosi alkalmasságot, hanem **támogatási szükségletet** jelöl.
- A „folyamatos támogatás” nem az jelenti, hogy az ügyfél állandó személyes felügyeletet vagy kíséretet igényel, hanem olyan **munkáltatói alkalmazkodási eszközöket**, amelyek lehetővé teszik az adott munkavállaló számára a munkavégzést. Például:
 - betanítás, részfeladatokra bontás,
 - vizuális vagy akusztikus információk adaptálása, akadálymentesítés
 - jelnyelvi vagy technikai segítség biztosítása (pl. hallókészülék-kompatibilis eszköz),
 - egyéni munkatempóhoz igazított munkaszervezés, ütemezés,
 - mentor vagy koordinátor igénybevétele.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

A minősítési kategóriák értelmezése a foglalkoztatás szemszögéből

E minősítési kategória:

- Rehabilitációja nem javasolt, ezen belül bd) egészségkárosodása jelentős és önellátásra nem vagy csak segítséggel képes.
- Vannak olyan aktív kerekesszékes személyek, akik képesek önállóan eljutni a munkahelyig, képesek megfelelő akadálymentesítés mellett a higiénés szükségleteik kielégítésére, bizonyos esetekben szorulnak segítségre, de nem minden esetben. Tehát, a megfelelő munkahelyi környezet kialakítása mellett képesek egészségi állapotuknak, készségüknek és képességüknek megfelelő munka elvégzésére.
- Azon személyek, akik önellátásra nem, vagy csak segítséggel képesek, szintén foglalkoztathatók otthoni, vagy speciális, a munkahelyen kívüli adaptált környezetben, pl. home office, vagy távmunka végzésben, tehát azon megállapítás, hogy egy személy önellátásra nem vagy csak segítséggel képes, nem zárja ki a megfelelő környezetben történő munkavégzés lehetőségét.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

A minősítési kategóriák értelmezése a foglalkoztatás szemszögéből

Kizáró, korlátozó tényezők:

- A kizáró ok azt jelenti, hogy a munkavállaló nem alkalmas az adott foglalkozásban való munkavégzésre, mert annak során a foglalkozásra jellemző olyan - a munkavégzésből és/vagy a munkakörnyezetből eredő - hatás éri, amely állapotával nem egyeztethető össze, számára megengedhetetlen igénybevételt jelent, így egészségét károsítja.
- PI. Az adatrögzítői munkakör az egyoldalú, ismétlődő monoton munkavégzés jellege miatt kizáró tényező, a pszichoszociális fogyatékkal élő munkavállalók számára. Ugyanakkor ebben a munkakörben autista (Asperger-szindrómás) munkavállalók is alkalmasak lehetnek a munkafolyamatok jelentős részének elvégzésére. A munkafeladatok kijelölése függ az egészségkárosodás mértékétől a megmaradt funkcióképességtől. Az autista munkavállalók olyan feladatok végrehajtásában teljesítenek jól, amelyek, kiszámíthatók és nem változnak.
- A korlátozó tényező azt jelenti, hogy a munkavállaló nem alkalmas egyértelműen az adott foglalkozásban való munkavégzésre, ezért mérlegelni kell - a munkavégzésből és/vagy a munkakörnyezetből eredő hatás mértékét, időtartamát, gyakoriságát; - a kedvezőtlen hatás kiküszöbölésének lehetőségét; - az egészségkárosodás mértékét. Ezekben az esetekben a munkakörülmények alaposabb, helyszínen történő megismerése és/vagy foglalkozás-egészségügyi szakvizsgálat szükséges.
- Az általános irodai, adminisztrátor munkakör elvégzését korlátozzák olyan betegségek és/vagy állapotok, melyekben a jó látás nehezített.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Feladat 4 csoport-4 kártya

Minden csoport kapott 1-1 személyleírást.

A motivációs tényezőkből az adott személyhez válasszatok a kártyákból.

Röviden írjátok le, hogy tudnátok mint mentor ezt biztosítani a mentorált számára. (mindenkinek 2 perc áll rendelkezésére, hogy elmondja)

Vannak-e ismétlődő tényezők?

Van-e különbség belső és külső motiváció között az esetek alapján?

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

„Megfelelő embert a megfelelő helyre.”
Feladat

Minden ember másképp motiválható, a legfontosabb, hogy ne a hiányosságot, hanem az értéket lássuk bennük.

Hogyan tudom növelni a saját munkám során mások motivációját?

1-1 mondatban próbáljátok megfogalmazni!

Mentorálás

Mentorálás, mentorok típusai, a mentor szerepe a megváltozott munkaképességű, fogyatékossgal élő személyek életében

- A megváltozott munkaképességű/fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci integrációja kiemelt fontosságú társadalmi és gazdasági cél.
- Mi jut eszünkbe, ha meghalljuk, hogy mentor, mentorálás? Voltunk-e olyan helyzetben, hogy beléptünk egy új munkahelyre, és kaptunk egy segítő kollégát? Egy olyan tapasztalt munkatársat aki segített a betanulásba.
- A támaszkodás, a segítségnyújtás, az iránymutatás tulajdonképpen az élet minden területén szükséges, nem igazán van olyan tevékenység vagy terület, amelyben a mentorálás, mint módszer és lehetőség ne jelenhetne meg.
- Az Alaprendelet XII. cikke értelmében mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz.
Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához. Magyarország törekszik megteremteni annak feltételeit, hogy minden munkaképes ember, aki dolgozni akar, dolgozhasson.
- Emlékszünk hogyan kezdődik az Mmtv. preambuluma? „Magyarország Alaptörvénye XII. cikkének végrehajtása érdekében.....”

Mentorálás

Mentorálás, mentorok típusai, a mentor szerepe a megváltozott munkaképességű, fogyatékossgal élő személyek életében

- A foglalkozási rehabilitáció azonban egy hosszú távú folyamat az egyén és a társadalom számára is. Segíti a megváltozott munkaképességű/fogyatékossgal élő személyeket, hogy visszataláljanak a munkába, helyreálljon az önbecsülésük, és aktív szerepet vállaljanak a társadalmi életben.
- **A sikeres munkavégzés és a munkahely hosszú távú megtartásának egyik kulcsfontosságú eszköze a munkahelyi mentorálás, amely személyre szabott támogatást nyújt az érintettek számára.**
- A 327/2012. (XI. 16.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Mmtr.) szabályozta, szabályozza, a rehabilitációs mentor tevékenységét, előírja a képesítési feltételeket **az akkreditált foglalkoztatónál alkalmazott mentor esetében.**
- Az Mmtr. 2. §-a szabályozza, hogy milyen feltételeknek kell teljesülnie ahhoz, hogy akkreditációs tanúsítványt kapjon a munkáltató.
- Az **akkreditáció feltétele**, - többek között - hogy rehabilitációs mentort alkalmazzon a foglalkoztató, akinek az akkreditált foglalkoztatónál **munkaviszonyban álló, megváltozott**
- munkaképességű/fogyatékossgal élő munkavállalói lesznek a mentoráltjai.

Mentorálás

Az akkreditált foglalkoztatóknál a mentorok feladata, hogy

- segítse az új dolgozók munkahelyi beilleszkedését;
- támogassa a munkakörhöz való alkalmazkodást, megismertesse a szabályokat, valamint a munkafolyamatokat;
- közvetít a munkavállaló és a munkáltató, illetve a munkatársak között;
- feltérképezze a munkavállaló erősségeit, fejlesztendő területeit;
- segíti a problémák, konfliktusok kezelésében, motiváció fenntartásában;
- közreműködik a munkakörnyezet akadálymentesítésében;
- javaslatot tesz képzésekre, tréningekre;
- kapcsolatot tart a munkavállalóval, a munkáltatóval, külső szakemberekkel, HR területtel.

Emellett vannak adminisztratív feladatai is, mint pl. a mentori napló vezetése, fejlesztési tervek, értékelések dokumentálása, stb.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Mentorálás

A rehabilitációs tanácsadó és a rehabilitációs mentor képesítési előírásait

- Az Mmtr. 1. számú melléklete tartalmazza.
- Képesítési előírások:
 - a) Alap- és mesterképzésben szerzett végzettség
 - aa) humán szervező, humán erőforrás-menedzser, személyügyi, személyügyi szervezői, igazgatásszervezői, közigazgatás-szervezői, közigazgatási mesterképzési, szociális igazgatási, munka- és pályatanácsadói, munkavállalói tanácsadó, szociálpolitikai, szociális munkás, diakónus, szociálpedagógus, szociológia és pszichológia szakon szerzett végzettség,
 - ab) pedagógus, gyógypedagógus, konduktor végzettség,
 - ac) foglalkozás-egészségügyi szakorvos végzettség vagy
 - **ad) egyéb felsőfokú iskolai végzettség.**
 - Az 1. pont a) alpont ad) alpontja szerinti képesítés esetén további feltétel megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatónál humánpolitikai vagy foglalkozási rehabilitációs területen eltöltött, rehabilitációs tanácsadó esetén három év, rehabilitációs mentor esetén egy év szakmai gyakorlat.
 - b) Középfokú iskolai végzettség és a következőkben felsorolt szakképzettség, illetve képzettség:
 - ba) munkaerő-piaci ügyintéző,
 - bb) munkaerő-piaci menedzser,
 - bc) munkaerő-piaci instruktor,
 - bd) személyügyi gazdálkodó,
 - be) közép-, illetve felsőfokú munkaügyi végzettség.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Mentorálás

Foglalkozási rehabilitációs mentor az akkreditált szolgáltatónál

- Az akkreditált foglalkozási rehabilitációs szolgáltatónál dolgozó mentor feladatai némileg eltérnek az akkreditált foglalkoztatónál dolgozó mentortól, mivel az Ő esetükben nemcsak a konkrét munkáltatónál történő támogatásról van szó, hanem a teljes rehabilitációs folyamat szakmai kíséréséről.
- A mentorok egyik fő feladata az egyéni képességek és korlátok feltérképezése, hogy az **álláskeresők** olyan munkát találjanak, amely hosszú távon, további egészségromlás nélkül fenntartható számukra. Ehhez gyakran szükség van pályaorientációs tanácsadásra, képzések ajánlására, vagy akár speciális munkahelyek felkutatására. Emellett segíthetnek az önéletrajz és motivációs levél elkészítésében, valamint az állásinterjúkra való felkészülésben, hogy az érintettek magabiztosabban tudjanak bemutatkozni a munkáltatóknak.
- 2016. május 1-től az Mmr. 9. 10. 10/A. fejezettel egészült ki, a rehabilitációs szolgáltatások tekintetében. **Itt jelenik meg az akkreditált szolgáltatónál foglalkoztatott mentor**, akinek az ügyfele az **álláskereső** megváltozott munkaképességű/fogyatékossgal élő személy.
- A foglalkozási rehabilitációs mentor fő feladatai közé tartozik az
 - egyéni rehabilitációs folyamat támogatása;
 - álláskeresési és elhelyezkedési támogatás nyújtása;
 - munkahelyi integráció segítése;
 - tanácsadás és pszichoszociális támogatás;
 - együttműködés szakmai partnerekkel.
- Természetesen itt is vannak adminisztrációs feladatok.
- **A foglalkozási rehabilitációs mentor tehát egy olyan szakmai kísérő, aki a megváltozott munkaképességű/fogyatékossgal élő személyeket a munkába állás teljes folyamatán végig kíséri.**

Mentorálás

Munkaerőpiaci mentor a nyílt munkaerőpiacon

- **A nyílt munkaerőpiaci munkáltatónál történő mentorálás egy személyre szabott támogatást tud nyújtani az érintett munkavállaló számára.** Célja a
 - munkahelyi beilleszkedés elősegítése,
 - a munkavállaló segítése a szakmai és szociális kompetenciák fejlesztésében.
- A nyílt munkaerőpiacon a mentor szerepét olyan személy látja el, aki empatikus, nagy tapasztalattal rendelkezik és jól tud kommunikálni.
- Az Mmtv. 22/A. § (2) bekezdése alapján **2021. január 1-től** a rehabilitációs hozzájárulás kiváltása során az alkalmazott megváltozott munkaképességű személyekkel egy tekintet alá esik az a személy is, aki – a munkaszerződése szerint – jogszabályban meghatározottak alapján **rehabilitációs mentori tevékenységet lát el**, és a munkaszerződése szerinti napi munkaideje a 4 órát eléri.
- Míg az akkreditált munkáltató esetében a jogszabály előírja a kötelező dokumentációs elemeket, nyílt munkaerőpiaci, rehabilitációs hozzájárulás fizetésére kötelezett munkáltatók esetében a jogi szabályozás nem tér ki a dokumentációra, nincsenek kötelezően előírt nyilvántartások.
Ennek ellenére mi azt javasoljuk, hogy vezessenek mentori naplót, készüljön minden mentorált esetében fejlesztési terv, legyen dokumentálva a képesség és készség felmérés.
Minden munkáltatónak fel kell tudnia mutatni valamilyen dokumentumot egy esetleges ellenőrzés során, így – jogszabályi rendelkezés hiányában – maguk tervezzék meg és állítsák össze, hogy milyen dokumentumok legyenek ezek.

Mentorálás

A mentoroktól elvárt személyes kompetenciák

- Kommunikáció
- Problémamegoldó-képesség
- Csapatmunka
- Időmenedzsment
- Alkalmazkodás
- Kreatív gondolkodás
- Empátia
- Monotonitástűrés
- Részletesség
- Önismeret, önmotiváció
- Felelősségvállalás
- Szabálykövetés
- Asszertív kommunikáció

Mentorálás

A mentori munka eredményességét meghatározó kompetenciák:

- Kreativitás,
- Nyitott gondolkodás,
- Problémamegoldás,
- Konfliktus kezelés,
- Szervezési, tervezési készség,
- Érdekérvényesítés,
- Stressztűrő képesség.

Mentorálás

Hatósági mentor a kormányhivatalok állományában

- 2024. május 1-jével módosult az Mmr. illetve a komplex minősítésre vonatkozó részletes szabályokról szóló 7/2012. (II. 14.) NEFMI rendelet.

A módosítás előtt a komplex minősítést végző szakértői bizottság négy főből állt, két orvosszakértőből, illetve egy szociális- és egy foglalkozási rehabilitációs szakértőből.

A minősítési szempontrendszerben több átfedés volt a szociális és foglalkozási rehabilitációs kérdéseket illetően.

A módosítást követően az átfedések megszüntetésre, a fennmaradó kérdések pedig összevonásra kerültek.

A szakértői bizottság létszáma három főre csökkent, két orvosszakértőre, valamint egy foglalkozási rehabilitációs szakértőre.

A szociális szakértők azonban nem kerültek ki a hatósági eljárásból, a továbbiakban rehabilitációs mentorként kerültek foglalkoztatásra a kormányhivatal rehabilitációs hatóságainál.

5. A társadalombiztosítási rendszerben nyújtott ellátások

Mentorálás

Hatósági mentor a kormányhivatalok állományában

- Ezzel a jogszabály módosítással egy **új elem** került a megváltozott munkaképességű/fogyatékossgal élő személyek munkaerő-piaci integrációját segítő folyamatba azzal, hogy a hatóságnál foglalkoztatott mentor **kiegészíti** az akkreditált foglalkoztatóknál és az akkreditált rehabilitációs szolgáltatóknál dolgozó mentorok munkáját, **biztosítja a szolgáltatások jogszabályi megfelelését és hatékonyságát.**
- Mmr. 20. §-a alapján
 - teljes körű információnyújtás,
 - állásfeltárás,
 - beilleszkedéshez történő segítségnyújtás, ebbe bele tartozik a
- rendszeres kapcsolattartást, amely során figyelemmel kíséri a mentális, fizikai és egészségi állapotát, és közreműködik az akadályok elhárításában, és
 - a munkaadókkal való együttműködés a megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci integrációja és a munkaadók befogadóvá válása érdekében.
- A rehabilitációs mentori szolgáltatás hatósági eljárásba történő beépítésének célja elsődlegesen, hogy a megváltozott munkaképességű személyek munkaerőpiaci elhelyezkedési esélyei nőjenek, hozzájárulva a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedések számának emelkedéséhez, valamint a foglalkoztatási szint növeléséhez.
- Ezen túlmenően a rehabilitációs mentorálás célja, hogy az érintettek együttműködővé és aktívvá váljanak az álláskeresés során, és a hatóság segítségével akár önállóan megtalálják az egészségi állapotuknak megfelelő munkahelyet.

ÖSSZEFOGLALÁS

SLACHTA MARGIT
NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET!

Kundráth Jolán Ilona

Slachta Margit

Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

Fogyatékosügyei Igazgatóság

kundrath.jolan@nszi.gov.hu